

Motion till riksdagen 2005/06:So242

av Cecilia Wikström (fp)

Stöd till människor med hörselnedsättning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om habilitering, rehabilitering och tolktjänst för hörselskadade.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om hörselskadades rätt till hörapparater.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om vuxendövtolkar.

Motivering

Väldigt många människor lider av en hörselskada av varierande grad. Det finns många olika orsaker till varför en människa drabbas av hörselnedsättning eller hörselskada. Barn föds med hörselskador, men den vanligaste förekommande hörselskadan uppträder senare i livet som en följd av buller, infektion eller naturligt åldrande.

Att leva ett liv med hörselnedsättning kan för den enskilde innebära en social sårbarhet och en känsla av utanförskap. Som en följd av detta kan ensamhet, depression och social isolering drabba den hörselskadade.

Att förebygga hörselskador och att kompensera för hörselnedsättning som funktionshinder är därför viktiga uppgifter för samhället.

När man blir hörselskadad, vare sig man är barn eller vuxen, är man i behov av insatser från hälso- och sjukvården i form av habilitering och rehabilitering. I och med handikappreformen 1992 infördes ett tillägg i hälso- och sjukvårdslagen som innebär att landstingen har skyldighet att tillhandahålla habilitering, rehabilitering, hjälpmedel och tolktjänst för hörselskadade.

Men det finns brister. Hörapparater som varit kostnadsfria under perioden 1962 – 1992 så när som på batterier är nu avgiftsbelagda.

Den tekniska utvecklingen när det gäller hörapparater har gått framåt under senare år. Moderna hörapparater ligger i dag i frontlinjen för avancerad

Fel! Okänt namn på

mikroelektronik. Detta ger väsentligt förbättrade möjligheter till individuell anpassning. I likhet med övrig mikroelektronik är det troligt att flera och mera avancerade funktioner tillkommer samtidigt som priserna sjunker för produkter med dagens prestanda. Moderna hörapparater är dock förhållandevis dyra och landstingen har därför infört ett kostnadstak som varierar mellan de olika landstingen, men det handlar om några tusen kronor per hörapparat. Kostnader som övertiger kostnadstaket får brukaren stå för själv. Detta är en negativ särbehandling av människor med funktionshindret hörselskada.

Forskningen har visat att personer som kan ha hörapparat på båda öronen visar bättre förmåga att uppfatta tal och att kommunicera än med bara en apparat. Förskrivning av dubbla hörapparater förekommer mer sällan. Av de människor som skulle vara betjänta av två apparater är det endast 10 % som får tillgång till det.

Utöver att människor får betala olika mycket för hörapparater beroende på var de bor i landet och att det varierar om man får tillgång till en eller två apparater skiljer sig också väntetiderna för att få tillgång till hörselvård. Väntetiderna kan variera mellan några få veckor och upp till ett par år.

För att lösa hörselskadades livssituation krävs inte bara utprovning av hörapparat, det behövs också andra insatser som t.ex. psykosocial rehabilitering. Även om det i de flesta landsting finns hörselvårdande verksamhet så är den ojämnt utbyggd. Av de personer som får hörapparat utprovad är det endast ett fåtal som får någon rehabiliteringsinsats utöver hörapparatsanpassning.

En liten grupp hörselskadade har så komplicerade skador att de inte är betjänta av hörapparat. De behöver lära sig visuella kommunikationssätt som stöd till det svenska språket eller lära sig teckenspråk. Denna möjlighet finns endast i begränsad omfattning inom landstingens rehabilitering. Det finns ett stort, dolt behov av vuxendövtolkning.

Det finns alldeles få vuxendövtolkare i landet och det kan vara mycket svårt för brukaren att få tillgång till en tolk när man behöver det. Särskilt svårt är det kvällstid och under helger. Det är inte acceptabelt att förvisa döva till ensamhet och isolering bara för att man inte utbildar tillräckligt många dövtolkare.

Hälso- och sjukvårdslagen anger att målet för hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för befolkningen. Med det hälso- och sjukvårdssystem som vi har i vårt land är det i första hand en uppgift för sjukvårdshuvudmännen att man lever upp till denna målsättning. Jag kan konstatera att landstingen i dag inte tillgodoser hörselskadades och dövas behov av insatser.

Om Sverige menar allvar med att leva upp till FN:s standardregler för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning, i det här fallet hörselnedsättning, delaktighet och jämlikhet samt att leva upp till hälso- och sjukvårdslagens målsättning, måste bristerna i den svenska hörselvården åtgärdas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 20 september 2005

Cecilia Wikström (fp)